

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुलचोक ललितपुर
इजलास
माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना
राजस्व सदस्य श्री गोविन्दप्रसाद अधिकारी
लेखा सदस्य श्री पुष्प प्रसाद गुरागाईं
फैसला

२०७८।०७९ सालको निर्णय नं. २३३
पुनरावेदन नं. ०७७-RB-०४७३
मुद्दा:- आयकर (२०७१/०७२) ।

टि.पी अधिकारी एण्ड एशोसिएट्स, चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स डिल्लीबजार काठमाडौंको
(स्थायी लेखा नं. ६००५५६८७१) को तर्फबाट अख्तियार प्राप्त ऐ. का प्रोप्राइटर
ठाकुर प्रसाद अधिकारी..... १ } पुनरावेदक

विरुद्ध

आन्तरिक राजस्व कार्यालय, पुतलीसडक..... १
आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट..... १ } प्रत्यर्थी

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

पुनरावेदकका तर्फबाट : विद्वान अधिवक्ता श्री सृजना अधिकारी
प्रत्यर्थी कार्यालयहरूका तर्फबाट : विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री दिपक भण्डारी
अविलम्बित नजीर: x

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय:- आन्तरिक राजस्व कार्यालय, पुतलीसडक
शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी: प्रमुख कर अधिकृत श्री नर बहादुर थापा
शुरु कार्यालयको निर्णय मिति:- २०७६/०४/२४

प्रशासकिय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय: आन्तरिक राजस्व विभाग
निर्णय गर्ने पदाधिकारी: महानिर्देशक श्री विनोद बहादुर कुँवर
निर्णय मिति: २०७७/०३/२९

नियम बमोजिम साप्ताहिक तथा दैनिक मुद्दा पेशी सुचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दा आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णय उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) र आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ बमोजिम पर्न आएको पुनरावेदन यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं न्यायाधिकरणको ठहर यस प्रकार रहेको छ:-

तथ्य खण्ड

१. पुनरावेदक करदाता टि.पी अधिकारी एण्ड एशोसिएट्स, चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स ले आ.व. २०७१/०७२ को आय विवरण आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार करयोग्य आय रु. १,४१,३४४।- देखाई आन्तरिक राजस्व कार्यालय, पुतलीसडकमा मिति २०७२/०५/१३ मा विवरण पेश गरेको ।
२. करदाताले पेश गरेको विवरणको अध्ययन, छानविन तथा परीक्षण गर्दा कर लेखा प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसार आयकर ऐन २०५८ बमोजिम खर्च कट्टी दावी गर्न नपाइने शीर्षकमा खर्च दावी गरिएको देखिएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि जम्मा रु. ४९,३२,१३२।- कर योग्य आय कायम गर्नुपर्ने भएकोले सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै आधार र कारण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले १५ (पन्ध्र) दिनभित्र जवाफ पेश गर्न आयकर ऐन २०५८ को दफा १०१ (६) बमोजिम ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट करदाताको नाममा मिति २०७६।०२।१४ मा सुचना जारी भएको ।

३. आन्तरिक राजस्व कार्यालय, पुतलीसडकबाट मिति २०७६।०२।१४ मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०७६।०२।१९ मा बुझी लिई सो सूचनाको जवाफ मिति २०७६।०३।०२ मा पेश गरेको ।
४. करदाताको आ.व. २०७१/०७२ का लागि रु. ३२,६५,९४।४३ करयोग्य आय कायम गरी आयकर ऐन २०५८ को दफा १०१ बमोजिम कर अधिकृतले संशोधित कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा १०२ बमोजिम करदातालाई सूचना दिने भनी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, पुतलीसडकबाट मिति २०७६/०४/२४ मा खडा भएको निर्णय पर्चा ।
५. आन्तरिक राजस्व कार्यालय, पुतलीसडकले मिति २०७६/०४/२४ मा जारी गरेको आ.व. २०७१/०७२ को आयकर तर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी टि.पी अधिकारी एण्ड एशोसिएट्स, चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स लि.ले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७६/०७/०१ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन ।
६. अप्रमाणित र अपुष्ट सम्पतिको हास खर्चलाई अमान्य गरी मिति २०७६।०४।२४ गते उल्लेखित शीर्षकका खर्चहरूलाई पुष्टी हुने रितपूर्वकको विल भौचर प्रमाण पेश हुन नआएकोले आयकर ऐन २०५८ को दफा १९ बमोजिम कार्यालयले खर्च अमान्य गरेको निर्णय कानूनसम्मत नै देखिएकोले निवेदकको जिकिर नपुग्ने भनी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।०३।२९ मा भएको निर्णय ।
७. कानून सम्मत खर्चहरूको विल भौचरहरू साथ खर्चका प्रमाणहरू समेत पेश गरेकोमा खर्चका प्रमाणहरू सँलग्न नभएको भनी सम्पतिको हास खर्चलाई अमान्य गरी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, पुतलीसडकले गरेको संशोधित कर निर्धारण आदेश र सोही आधारमा आन्तरिक राजस्व विभागबाट निर्धारण भएको कर समेत आयकर ऐन २०५८ को मर्म एवं भावना विपरित हुने भएको र नियमसँगत नदेखिएकोले बदर गरी न्याय दिलाई पाउँ भन्ने व्यहोराको जिकिर लिई करदाताको तर्फबाट मिति २०७७/१०/२८ गते यस न्यायाधिकरणमा दर्ता भएको पुनरावेदन पत्र ।
८. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकिलको कार्यालयलाई सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७८/०५/२५ मा भएको आदेश ।

ठहर खण्ड

९. नियम बमोजिम पेशी सूचिमा चढी निणयार्थ इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक करदाता टि.पी अधिकारी एण्ड एशोसिएट्स, चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स का तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान अधिवक्ता श्री सृजना अधिकारीले आन्तरिक राजस्व कार्यालय पुतलीसडकबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश मिलेको नहुँदा बदर गरी पाउँ भनी तथा प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विशेष सरकारी वकिल कार्यालय, काठमाडौंका विद्वान उप-न्यायाधिवक्ता श्री दिपक भण्डारीले शुरु कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश कानूनसम्मत नै रहेको र सो निर्णयलाई सदर गरी आन्तरिक राजस्व विभागले गरेको निर्णय कानून सम्मत नै रहेको देखिदा सदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस एवं जिकिर समेत सुनियो।
१०. पुनरावेदक करदाताका तर्फबाट लिइएका पुनरावेदन जिकिरहरू, दुवैतर्फका विद्वान कानून व्यवसायीहरूबाट प्रस्तुत बहस बुदाँहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, आन्तरिक राजस्व कार्यालय पुतलीसडकबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश र सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय मिलेको छ, छैन? पुनरावेदक करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन? भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने भई मुल विवाद निरोपणका लागि देहायका प्रश्नमा समेत विवेचना गर्नुपर्ने देखिन आयो:-
- (क) पुनरावेदक करदाताबाट राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९(१)(क) को परिपालना भएको छ वा छैन ?
- ख) करदाताले आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम खर्च कट्टि दावी गरेका Consulting fee, Email and Internet, Telephone and Mobile, Traveling Environmental and Social Mitigation expense, Insurance expense, Kitchen expense and Annual Program expenses समेतका खर्च कट्टि अमान्य गरेको निर्णय कानून सम्मत छ, वा छैन ?
- (ग) करदातालाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १२०(क) बमोजिमको शुल्क आकर्षित हुने हो वा होइन?
११. सर्वप्रथम पुनरावेदक करदाताले यस न्यायाधिकरणमा यो पुनरावेदन दर्ता गर्दा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९(१)(क) को परिपालना गरेको देखिन्छ वा देखिदैन भन्ने प्रश्न तर्फ विचार गर्दा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) मा प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि यस ऐन अन्तर्गत न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन गर्दा देहाय बमोजिम धरौटी नराखी पुनरावेदन लाग्ने छैन भन्ने कानूनी व्यवस्था गर्दै खण्ड(क) मा कर निर्धारण भएकोमा निर्धारित करको पचास

प्रतिशत रकम र जरिवाना भएकोमा जरिवानाको रकम र दुवै भएकोमा निर्धारित करको पचास प्रतिशत रकम र जरिवानाको रकम त्यस्तो निर्धारण गर्ने वा जरिवाना गर्ने अधिकृतले नै तोकिएको कार्यालयमा भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ। उक्त कानूनी व्यवस्था बमोजिम धरौटी राखेको सम्बन्धमा करदाताले पुनरावेदन पत्रको प्रकरण नं. ३ मा प्रशासकिय पुनरावलोकन गर्दा विवादित करको पच्चिस प्रतिशत र हाल २५ प्रतिशत रकम दाखिला गरेको व्यहोरा उल्लेख गरी पुनरावेदन पत्र साथ भौचरका प्रतिहरू संलग्न गरेको देखियो। प्रस्तुत मुद्दामा कुल विवादित रकम रु. १७,१४,१०९।८८ भएको मा करदाताले रु. ८,८०,१५१।९५ दाखिल गरेकोबाट पचास प्रतिशत भन्दा बढी रकम दाखिल गरेको देखिन आउछ। रकम जम्मा गर्दा धरौटी खातामा जम्मा नगरी राजस्व खातामा जम्मा भएको कारणले मात्र करदाताले राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ (१)(क) को परिपालना नगरेको भन्नु न्यायोचित हुने देखिएन ।

१२. अब करदाताले शुरु आय विवरणमा खर्च कट्टि दावी गरेको रकम अमान्य गरेको शुरु निर्णय कानूनसम्मत छ वा छैन भन्ने अर्को प्रश्न तर्फ विचार गर्दा, करदाताले आ.व. २०७१।०७२ मा ICAN Registration लगायतका १२ वटा शिर्षकमा भएको खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम खर्च कट्टि गर्न पाउनु पर्ने, आयमा समावेश गर्न नमिल्ने भनी दावी लिएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ मा सामान्य कट्टि अन्तर्गत कुनै व्यक्ति वा कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधिनमा रही कारोबारसँग सम्बन्धित देहायका खर्चहरू कट्टि गर्न पाउनेछ भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ:

क) सो आय वर्षमा भएका

ख) सो व्यक्तिबाट भएका र

ग) व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएका ।

यसरी करदाताले आय विवरणमा खर्च कट्टिको दावी लिएका खर्चलाई पुष्टी गर्ने विल भरपाई समेत पेश गरी आफ्नो दावीलाई प्रमाणित गर्नुपर्ने हुन्छ। यी पुनरावेदक करदाताले खर्च कट्टिको दावी लिएका खर्च मध्ये ICAN Registration, CPE Training and Building Construction contribution, Business Promotion Expenses, Consulting Fee मध्येको Bizbell Pvt. Ltd सँग गरेको खरिद रकम रु. ८,००,०००।- Printing, Photocopy and Stationary, बैंक स्टेटमेन्टमा देखिएको Netmax लाई भुक्तानी दिएको रकम, Insurance Expenses (Car) लगायतका खर्चहरू विल भरपाईबाट पुष्टी भएकोले खर्च कट्टि दिएको देखिन्छ भने विल भरपाई पेश गरी पुष्टी गर्न नसकेको

Consulting fee, Email and Internet, Telephone and Mobile, Environmental and Social Mitigation expense, Kitchen expense, Annual Program expenses र Fuel expenses को हकमा खर्च कट्टी दावीलाई अमान्य गरेको देखिन आउछ। करदाताले विल भरपाई पेश गरी खर्च पुष्टी नै गर्न नसकेको खर्चहरू कट्टी पाउनु पर्छ भन्ने करदाताको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन।

१३. अन्त्यमा करदातालाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १२०(क) बमोजिम शुल्क लगाउने व्यवस्था आकर्षित हुने हो वा होइन भन्ने तेश्रो प्रश्न तर्फ विचार गर्दा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १२० मा कुनै व्यक्तिले कुनै कुराका सम्बन्धमा विभागमा झुठा वा भ्रमपूर्ण विवरण दिएमा वा दाखिल गर्नुपर्ने कुनै कुरा वा बस्तुको जानकारी नदिई वा सो विवरणबाट हटाई विवरणमा उल्लिखित जानकारी भ्रमपूर्ण हुन गएमा त्यस्तो व्यक्तिलाई देहाय बमोजिम शुल्क लाग्ने भन्ने व्यवस्था गर्दै खण्ड (क) मा जानी जानी वा लापरवाही पूर्वक गरेको नभई भूलबस झुठा वा भ्रमपूर्ण हुन गएकोमा त्यसबाट हुने घटी कर रकमको पचास प्रतिशत भन्ने उल्लेख भएको देखिन आयो। यी पुनरावेदक करदाताले आन्तरिक राजस्व कार्यालय पुतलीसडकमा पेश गरेको आ.व. २०७१।७२ को आय विवरण अन्तर्गत वित्तीय विवरणको नाफा नोक्सान हिसावको Operating and Administrative expenses अन्तर्गत खर्च दावी गरिएको अधिकांश खर्चको पुष्टी कुनै बील भौचर प्रमाण पेश नगर्नुको साथै सो विवरणमा Environmental and Social Mitigation भनी हुँदै नभएको खर्च शिर्षक समेत समावेश गरेको देखिन्छ। उक्त विवरणमा भुलबस त्रुटी भएको कुरालाई करदाता स्वयंले समेत स्वीकार गरेको पाइयो। यसस्थितिमा करदाताले खर्च कट्टीको दावी गरेका खर्च शिर्षक बास्तविक नभएको र खर्चलाई पुष्टी गर्ने प्रमाण पेश नभएको कारण आन्तरिक राजस्व कार्यालय पुतलीसडकलाई भ्रम सृजना भएको देखिँदा यी पुनरावेदक करदाताको हकमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १२० को खण्ड (क) आकर्षित हुने नै अवस्था हुँदा शुरु करदाताको निर्णयलाई अन्यथा भन्न मिलेन।

१४. अतः माथि उल्लेखित तथ्य, आधार एवं कारण समेतबाट स्थायी लेखा नं. ६००५५६८७१ भएका पुनरावेदक करदाता टि.पी अधिकारी एण्ड एशोसिएट्स, चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्सको आ.व. ०७१/०७२ को आयकर निर्धारणको सम्बन्धमा आन्तरिक राजस्व कार्यालय पुतलीसडकबाट मिति २०७६/४/२४ मा संशोधित कर निर्धारण गरेको निर्णय र त्यसलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।०३।२९ मा भएको निर्णय मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। करदाताको पुनरावेदन जिकीर पुग्न सक्दैन। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल खण्ड

- फैसलाको प्रतिलिपी सहितको जानकारी विशेष सरकारी वकिलको कार्यालय काठमाण्डौलाई दिनु..... १
- फैसलाको नक्कल माग गर्ने सरोकारवालाबाट लाग्ने दस्तुर लिई नक्कल दिनु..... २
- प्रस्तुत फैसलाको विद्युतिय प्रति अपलोड गरी यस मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार गरी बुझाईदिनु..... ३

टेकप्रसाद ढुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमति छ।

गोविन्दप्रसाद अधिकारी
(राजस्व सदस्य)

लेखा सदस्य श्री पुष्प प्रसाद गुरागाईको फरक राय

- १) यसमा आन्तरिक राजस्व कार्यालय पुतलीसडकबाट भएको मिति २०७६।०४।२४ को निर्णय र आन्तरिक राजस्व विभागमा प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि २०७७।०३।२९ मा भएको निर्णय उपर आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ तथा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६ बमोजिम न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार अन्तर्गत पर्ने प्रस्तुत मुद्दा दर्ता गर्दा लाग्ने धरौटी सम्बन्धमा ऐ. ऐनको दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिम पुनरावेदन दर्ता गर्दा राख्नु पर्ने धरौटी रकम निर्धारित कर रु.१७,१४,१०९/८८ को आधा रु.८,८०,१५२/- धरौटी दाखिला गरेको छ भनी पुनरावेदकको पुनरावेदन पत्रमा खुलाई दर्ताका लागि स्नेहदारबाट स्वीकृत भई दर्ता भएको प्रस्तुत मुद्दाको पुनरावेदन दर्ता गर्दा लाग्ने धरौटी समेत सम्बन्धमा संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार रहेको छ:-
- २) आयकर ऐन,२०५८ बमोजिम शुरु कार्यालयबाट कर निर्धारण भएको निर्धारित थप करको ५० प्रतिशत रकम र जरिवानाको रकम त्यस्तो निर्धारण गर्ने वा जरिवाना गर्ने अधिकृतले तोकिएको कार्यालयमा धरौटी नराखी पुनरावेदन लाग्ने छैन भन्ने व्यहोरा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन,२०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) को (क) मा स्पष्ट उल्लेख गरेकोछ । सो व्यवस्था बमोजिम राखिने धरौटी आर्थिक कार्यविधि नियमावली,२०६४ को

नियम ६२, हाल आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ६३ बमोजिमको धरौटी खातामा दाखिला गरी पुनरावेदन दर्ता गर्दाका बखत राखिएको धरौटीको गोश्वारा र व्यक्तिगत धरौटी खातामा अभिलेखाङ्कन गरी अद्यावधिक गरी राख्नु पर्ने हुन्छ । आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ६३ हाल आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ६२ को देहाय खण्ड (क) मा नेपाल सरकारलाई बुझाउनु पर्ने राजस्व अग्रिम रूपमा बुझाउन र खण्ड (ख) मा नेपाल सरकारलाई बुझाउनु पर्ने राजस्व कति बुझाउनु पर्ने भन्ने निर्णय नहुँदै त्यस्तो राजस्व रकम अग्रिम रूपमा बुझाउनु परेमा धरौटीको रूपमा राख्नु पर्ने उल्लेख छ ।

- ३) प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिँदा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११५ को उपदफा (६) मा तोकिए बमोजिमको रकम अग्रिम दाखिला भै सकेको तथा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९४ बमोजिमको आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को लागि तोकिएको वार्षिक किस्ता प्रतिशत अनुसार कुनै पनि रकम दाखिला नभएको अग्रिम दाखिला गरेको प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि भौचर नं ८९७४७८९ मिति २०७६।०७।०१ बाट राजस्व शिर्षक नं १११११ मा रु. ४,१६,९७८/-, भौचर नं १८९२७६७१ मिति २०७७।१०।२३ बाट राजस्व शिर्षक नं १११११ मा रु. ४,१६,९७८/- र टिडिएस बापत भनिएको रु.४६,१९५/९५ समेत सर्वसञ्चित कोषमा दाखिला भएको भनिएको रु.८,८०,१५१/९५ कर राजस्व वाहेक अन्य कुनै पनि दाखिला प्रमाण मिसिलमा सम्लग्न छैन । राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिम अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्ने धरौटी दाखिला गरेको प्रमाणित बैंक भौचर वा निस्सा संलग्न गराएर मात्र पुनरावेदन दर्ता गर्नु पर्नेमा मिति २०७७।१०।२८ मा पुनरावेदन दर्ता भएको प्रस्तुत मिसिलमा ऐनले तोके बमोजिम हुने धरौटी दाखिला गरेको प्रमाण संलग्न भएको पाइएन ।
- ४) राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) मा उल्लेख भए अनुसार पुनरावेदन दर्ता गर्दा राख्नु पर्ने धरौटी रकम सन्दर्भमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा सूर्य टोवाको कम्पनी प्रा.लि.को तर्फबाट सञ्चालक हर्ष एम दर र ऐ. कम्पनीको शेयरवाला शशीराज पाण्डे समेत विरुद्ध राजस्व न्यायाधिकरण काठमाण्डौ समेत भएको राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को व्यवस्था संविधानको धारा ७३ समेतसँग बाझिएकोले धारा ८८ को उपधारा (१) अनुसार अमान्य र बदर घोषित गरिपाउन भनी दिएको रिट नं २०६३-WS-००१३, २०६३-WS-००१४, २०६३-WS-००१५, २०६३-WS-००१६ र २०६३-WS-००१७ समेतका रिट निवेदनमा “राजस्व न्यायाधिकरणका श्रेस्तेदारको मिति २०६४।१२।८ को दरपीठ आदेश र उक्त दरपीठ सदर गरेको राजस्व न्यायाधिकरणको आदेश बदर गरी विना धरौटी पुनरावेदन पत्र लिई कानून बमोजिम निर्णय गर्नु भन्ने राजस्व न्यायाधिकरणका नाउँमा

परमादेश जारी गरी पाऊँ, अन्तःशुल्क ऐन, २०५८ को दफा २३ मा महानिर्देशकको निर्णय उपर पुनरावेदन गर्दा धरौटी राख्नु पर्ने कुनै कानूनी व्यवस्था नगरिएको तथा ऐनको दफा २४ ले यस ऐनलाई अन्य कानून भन्दा माथिल्लो स्तरमा राखेकोले ऐनको सर्वोच्चताका आधारमा पनि धरौटी राख्नु पर्ने राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) खण्ड (ख) को व्यवस्था संविधानको धारा ७३ समेत सँग बाझिएकोले धारा ८८ को उपधारा (१) अनुसार अमान्य र बदर घोषित गरी प्रस्तुत निवेदनलाई अग्रधिकारमा पेशी चढाई पाउँ” भन्ने दावी रहेकोमा सो दावीका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतको मिति २०६६।१२।१९ मा "संविधानमा रहेको 'कानून बमोजिम बाहेक कर लगाउन वा ऋण लिन नपाइने' भन्ने वाक्यांशसँग बाझिएको भन्ने देखिन आएन, अमान्य र बदर घोषित गरीपाउँ भनी दावी लिएको राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) को व्यवस्था संविधानको कुनै पनि प्रावधानसँग बाझिएको नदेखिँदा सो हदसम्म प्रस्तुत निवेदन खारेज हुन्छ” भन्ने आदेश भई रिट निवेदन खारेज भई ऐनको दफा ९ को कानूनी व्यवस्थाको संवैधानिक परीक्षण समेत भएको छ।

- ५) यसै गरी राजस्व न्यायाधिकरण काठमाण्डौमा पुनरावेदन दर्ता नं ०७५-RB-०२३० आयकर (२०७०/०७१) दर्ता भएको आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ को उपदफा (१) बमोजिम लक्ष्मी स्टिल्स प्रा.लि. को संशोधित कर निर्धारण भई थप कर निर्धारण भएकोमा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिमको धरौटी राखी पुनरावेदन गर्नु पर्नेमा मिसिलमा संलग्न दाखिला भौचर तथा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०२ बमोजिमको सूचना पत्र समेतका विवरणहरुका आधारमा रु. ५१,७८,७४६।७० नपुग भएको देखिएको धरौटी रकम १५ दिनभित्र जम्मा गर्न लगाई आदेश बमोजिमको काम सम्पन्न भएपछि वा अवधि नाघेपछि नियमानुसार पेश गर्ने भन्ने यसै न्यायाधीकरणबाट आदेश भएको छ। सो आदेश उपर लक्ष्मी स्टिल्स प्रा.लि.ले सर्वोच्च अदालतमा दायर रिट नं. ०७७-WO-००४२ को निवेदन उपर मिति २०७७।४।१६ मा सर्वोच्च अदालतबाट जारी भएको उत्प्रेषण आदेश अनुसार सो मुद्दाको हकमा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम अनिवार्यरूपमा दाखिला गर्नु पर्ने ऐ ऐनको दफा ९४, ९९, १००, १०१ र दफा ११५ को उपदफा (६) मा तोकिए अनुसार समेत कर राजस्व खातामा दाखिला गरी आय विवरण साथ दाखिला भएको देखिएको रु. ७६,३५,६१४।- भएको सन्दर्भमा हेर्दा मिति २०७६।११।१२ को (शुल्क र व्याजलाई जरिवाना मानी सो रकमको राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) को खण्ड (क) बमोजिम शतप्रतिशत धरौटी माग गर्दा ५० प्रतिशत मात्र धरौटी राख्न पाउनु पर्ने भनी भएको विवाद) विवादित आदेशको यथावत कार्यान्वयन भएमा निवेदकलाई अपूरणीय क्षति पुग्न जाने देखिएकोले उक्त विवादको निरोपण नहुँदासम्म राजस्व न्यायाधिकरणमा परेको पुनरावेदन

सम्बन्धी काम कारवाही नरोक्नु, पुनरावेदन दर्ता र सुनुवाई प्रकृया अगाडि वढाउनु भन्ने उक्त निवेदन उपर सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट उत्प्रेषण आदेश भएको छ।

- ६) सर्वोच्च अदालतबाटै ०७२-RB-०४७० आयकर (२०६१।६२) पुनरावेदक ठूला करदाता कार्यालय प्रत्यर्थी सूर्य नेपाल प्रा.लि. विरुद्धको मुद्दामा मिति २०७४।१०।२९ गते भएको फैसला अनुसार "राजस्व न्यायाधिकरणले गरेको आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११५ को उपदफा (६) बमोजिमको प्रक्रिया पुरा गर्नु नपर्ने भनी गरेको व्याख्या कार्यविधि कानूनको सिध्दान्त विपरीत हुन्छ। कारवाही हुँदाका बखत कार्यान्वयनमा नै नरहेको कानूनी व्यवस्था आकर्षित हुने भनी राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाण्डौबाट भएको फैसलालाई न्यायोचित भन्न मिलेन। अतः विवेचित तथ्य सिध्दान्त एवं प्रमाणको आधारमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११५ उपदफा (६) को व्यवस्था आर्थिक अध्यादेश २०६१।६२ बाट खारेज भई धरौटी राख्ने व्यवस्था नगरेकोले आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णय बदर गरी अब जो जे बुझ्नु पर्छ बुझी पुनः यकिन निर्णय गर्नु भनी राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाण्डौबाट भएको फैसलालाई कानूनसम्मत मान्न मिलेन। उक्त फैसला बदर भई उल्टी हुने ठहर्छ" भनिएको छ।
- ७) प्रस्तुत मुद्दाको पुनरावेदन दर्ता गर्दाका बखत राख्नु पर्ने धरौटी दाखिला भएको नदेखिएको सन्दर्भमा पुनरावेदक तथा प्रत्यर्थी तर्फका विद्वानलाई म लेखा सदस्यबाट धरौटी रकम दाखिला भएको देखिएन भनि प्रष्ट पार्न अनुरोध गर्दा पुनरावेदकको तर्फका विद्वान अधिवक्ता श्री सृजना अधिकारीबाट निर्धारित गरेको तोकिए अनुसारको रकम अग्रिम दाखिला भएकोले सोको आधारमा पुनरावेदन दर्ता भएको हो भन्ने बहस र प्रत्यर्थी तर्फका विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री दिपक भण्डारीबाट राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिम पुनरावेदन दर्ता गर्दा राख्नु पर्ने विवादित कर रकमको ५० प्रतिशतले हुने धरौटी रकम दाखिला गरेको देखिएन। सो सम्बन्धमा सम्मानित इजलासबाट यकिन गरी नियमानुसार हुने नै छ भन्ने बहस समेत सुनियो ।
- ८) उल्लिखित सर्वोच्च अदालतबाट रिट नं. ०७२-RB-०४७० आयकर (२०६१।६२) र माथि उल्लिखित रिट नं २०६३-WS-००१३ समेतका रिट निवेदनमा भएको फैसलाका आधारमा प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिँदा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११५ को उपदफा (६) मा तोकिए बमोजिमको रु.४२८५२७।४७ दाखिला गरेपछि मात्र प्रशासकीय पुनरावेदन लाग्ने र राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिमको धरौटी जम्मा गरेपछि मात्र प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णयको विरुद्धमा राजस्व न्यायाधिकरणमा मुद्दा लाग्ने व्यवस्था भएकोले ऐनमा स्पष्टरूपमा तोकिएको र सम्मानित सर्वोच्च अदालतका उल्लिखित फैसलामा उल्लेख भए अनुसार नै कर रकम र धरौटी रु.८,५७,०५४।९४ समेत रु.१२,८५,५८२।४१ दाखिला भएको प्रमाण संलग्न

गराएर मात्र दर्ता प्रकृया अगाडि बढाउनु पर्ने देखिन्छ। अतः सर्वोच्च अदालतको मिति २०६६।१२।१९ को आदेशबाट समेत संवैधानिक परीक्षण भई सदर ठहरिएको राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) “प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐन अन्तर्गत न्यायाधिकरणमा वा उच्च अदालतमा पुनरावेदन गर्दाका देहायबमोजिम धरौट नराखी पुनरावेदन लाग्ने छैन” भन्ने व्यवस्था रही ऐ को खण्ड (क) मा आयकर तर्फ राख्नु पर्ने विवादरहित कर बाहेकको थप निर्धारित (कर, शुल्क, व्याज र जरिवाना) विवादित कर रु.१७,१४,१०९/८८ को ५० प्रतिशतले हुने धरौटी रु.८,५७,०५४/९४ दाखिला भएको मिसिल संलग्न कागजातबाट नदेखिएकोले धरौटी दाखिलाको सक्कल बैक भौचर वा निस्सा १५ दिनभित्र पुनरावेदकलाई पेश गर्न लगाई सो आदेश बमोजिमको काम सम्पन्न भएपछि वा सो अवधि नाघेपछि नियमानुसार पेश गर्ने आदेश गर्नु उपयुक्त हुने राय म लेखा सदस्यबाट राख्दा सो रायमा असहमति जनाउँदै माननीय अध्यक्ष र राजस्व सदस्यबाट शुरु कार्यालयबाट भएको निर्णय सदर गर्ने गरी फैसला गर्ने निर्णय भएकोले उक्त राय ठहरमा सहमत हुन सकिएन।

- ९) अतः आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९४ र ११५ को उपदफा (६) मा तोकिए बमोजिम प्रशासकीय पुनरावेदनका लागि निवेदन दिनु अगाडि नै संघीय सर्वसञ्चित कोषमा दाखिला भई सम्बन्धित आर्थिक वर्षको विनियोजन ऐन मार्फत खर्च हुने दाखिला भएको कर वापतको रु.८,८०,१५१/९५ मात्र जम्मा भएको राजस्व दाखिला भौचर तथा च.नं. १५२ मिति २०७६।०४।२४ को संशोधित कर निर्धारण आदेशको सूचना पत्र तथा राजस्व दाखिला भौचरमा उल्लेखित विवरणबाट समेत देखिएकोले राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिम पुनरावेदन दर्ता गर्दा राख्नु पर्ने धरौटी सम्बन्धमा आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ६२, सर्वोच्च अदालतबाट रिट नं २०६३-WS-००१३ समेतका रिट निवेदन र मुद्दा नं. ०७२-RB-०४७० आयकर (०६१।६२) का फैसलामा भएको व्याख्या, विश्लेषण र प्रतिपादित सिद्धान्त तथा ठहर समेत बमोजिम पनि अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्ने देखिएको धरौटी नराखेको यस मुद्दामा माननीय अध्यक्ष र राजस्व सदस्यबाट भएको शुरु सदर हुने ठहर सहितको रायमा म सहमत हुन नसकी देहाय बमोजिम हुन फरक राय सहितको ठहर गर्दछु:-

आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९४ अनुसार दाखिला गर्नु पर्ने किस्ताको रकम आय विवरण अनुसार नपुग भएमा प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि दफा ११५ उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिँदा दफा ११५ को उपदफा (६) बमोजिम अनिवार्य दाखिला गर्नु पर्ने रकम र अग्रिम दाखिला तथा आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा दाखिला भएको कर राजस्व रकम सहित हालसम्म सो आर्थिक वर्षको लागि कुल रु.८,८०,१५१/९५ मात्र सर्वसञ्चित कोषमा दाखिला भएको मिसिल संलग्न विवरणबाट देखिएको छ। सो कर राजस्व रकम बाहेक

पुनरावेदन दर्ता गर्दाका वखत अनिवार्य रूपमा दाखिला पर्ने राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ बमोजिमको धरौटी रु.८,५७,०५४/९४ दाखिला गरेको पाइएन। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०२ बमोजिमको सूचनापत्रमा उल्लेख गरिए अनुसारको थप निर्धारित कर रु. १७,१४,१०९/८८ को ५० प्रतिशतले हुने रु. ८,५७,०५४/९४ धरौटी नराखेको अवस्थामा पुनरावेदन दर्ता भएको देखिएको प्रस्तुत मुद्दा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिम खारेज हुने ठहर्छ। नियमानुसार गर्नु।

(पुष्प प्रसाद गुरागाईं)

लेखा सदस्य

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

इजलास अधिकृत: श्री भिष्म भट्टराई

कम्प्यूटर टाइप: श्री प्रदिप तिवारी

इतिसम्बत २०७८ साल चैत्र १३ गते रोज १ शुभम.....

प्रमाणिकरण मिति:-